

Приказ предложених промена Устава Републике Србије са коментарима одредаба од значаја за борбу против корупције

Транспарентност Србија
Београд, децембар 2021

Садржај

Приказ предложених промена Устава Републике Србије са коментарима одредаба од значаја за борбу против корупције	1
Битне напомене	4
Легенда	6
АМАНДМАН I Подела власти	7
АМАНДМАН II Надлежност Народне скупштине	7
АМАНДМАН III Начин одлучивања у Народној скупштини	8
АМАНДМАН IV Начела судства	10
АМАНДМАН V Уређење судова	11
АМАНДМАН VI Независност судија	11
АМАНДМАН VII Услови за избор судија	13
АМАНДМАН VIII Сталност судијске функције	14
АМАНДМАН IX Непреместивост судија	14
АМАНДМАН X Имунитет и неспојивост	16
АМАНДМАН XI – Председници судова	17
АМАНДМАН XII Високи савет судства	18
АМАНДМАН XIII – Састав Високог савета судства	19
АМАНДМАН XIV Мандат чланова Високог савета судства	22
АМАНДМАН XV Правно средство против одлуке ВСС	23
АМАНДМАН XVI – Имунитет чланова ВСС	24
АМАНДМАН XVII – Положај јавног тужилаштва	25
АМАНДМАН XVIII – Одговорност јавних тужилаца	27
АМАНДМАН XIX – Обавезна упутства за поступање јавних тужилаца	28
АМАНДМАН XX – Избор и разрешење Врховног и главних јавних тужилаца	29
АМАНДМАН XXI – Услови за избор јавних тужилаца	31
АМАНДМАН XXII – Сталност функција јавних тужилаца	31
АМАНДМАН XXIII – Имунитет и неспојивост функција и послова код јавних тужилаца	33
АМАНДМАН XXIV – Надлежност Високог савета тужилаштва	35
АМАНДМАН XXV – Састав Високог савета тужилаштва	36
АМАНДМАН XXVI – Мандат чланова ВСТ	38
АМАНДМАН XXVII – Правно средство против одлуке ВСТ	39
АМАНДМАН XXIX – Избор и именовање судија Уставног суда	41

Битне напомене

У вези са одредбама члана 27. Закона о референдуму и народној иницијативи (Службени гласник Републике Србије број 111/2021 и 119/2021) обавештавамо читаоце да Транспарентност Србија **није организатор референдумске кампање**, да се кроз ову анализу **не представља референдумски предлог**, већ да се анализирају предложене измене Устава у односу на актуелне Уставне и законске одредбе и могуће последице од значаја за борбу против корупције у Србији и да се анализа не објављује у циљу **позивања грађане да се изјасне за или против** одлуке која је предмет референдума који је расписан за 16.1.2022. Ова анализа представља искључиво коришћење уставног права (члан 46) на слободу мишљења и изражавања, као и слободу да се „говором, писањем или на други начин шире обавештења и идеје“, права на слободу удруживања (члан 55. Устава) и остваривање програмских циљева ТС као удружења грађана („повећање транспарентности и одговорности у раду органа јавне власти у Републици Србији; спречавање злоупотреба јавних овлашћења у приватне сврхе; смањење могућности за коруптивно понашање; повећање извесности откривања коруптивног понашања; доследно и примерено кажњавање корупције; смањење штете коју корупција наноси у свим областима друштва и унапређење система за борбу против корупције у Србији“).

У вези са тим указујемо да је члан 27. Закона о референдуму и народној иницијативи супротан наведеној одредби Устава Републике Србије, на шта смо скренули пажњу народним посланицима и приликом доношења овог акта.¹ Наиме, у складу са Уставом, слобода изражавања се може законом ограничити, „ако је то неопходно ради заштите права и угледа других, чувања ауторитета и непристрасности суда и заштите јавног здравља, морала демократског друштва и националне безбедности Републике Србије.“ С друге стране, члан 27. Закона о референдуму и народној иницијативи прописује да се референдумском кампањом сматра не само позивање грађана да се изјасне за или против одређене одлуке и образлагање тих ставова, већ и „представљање референдумског предлога“, и затим прописује забране, ограничења и обавезе за физичка и правна лица која организују „референдумску кампању“, као и казне у случају да та правила прекрше.

У случају да и поред горе наведеног државни органи процене да ова анализа ипак представља „референдумску кампању“, посебно наглашавамо да за израду ове анализе аутори нису плаћени, нити су учешћем у изради учинили бесплатну услугу ТС као правном лицу, већ су се искључиво користили уставним правом на изражавање и деловање у оквиру удружења, те да ТС као правно лице није имало никакве трошкове постављања ове анализе на веб-сајт, нити примало бесплатне услуге, и да ради промоције тог текста није вршило плаћено оглашавање, штампање или други вид дистрибуције.

1

https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/%D0%90mandmani_na_predlog_Zakona_o_referendumu_i_narodnoj_inicijativi_novembar_2021.pdf

Иако се врши осврт на све уставне амандмане, овај текст не представља целовит преглед свих до сада објављених докумената на ову тему. ТС је и раније давала предлоге у вези са реформом правосуђа и улогом правосудних органа у борби против корупције², који овом приликом нису посебно навођени. Такође, Транспарентност Србија је 2016. објавила посебан документ у којем су изложени проблеми за ефикаснију борбу против корупције које би требало решити приликом (целовитих) измена Устава Републике Србије.³

2

https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/Korupcija_na_visokom_nivou_i_zakoni_kroje_ni_po_meri_privatnih_interesa_u_Srbiji.pdf

https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/TS_izvestaj_NIS_2015.pdf

3

https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/Borba_protiv_korupcije_pri_izmenama_Ustava_Transparentnost_Srbija.pdf

Легенда

ЛЕГЕНДА – Амандмани I, II, III I XXIX су приказани кроз <i>track changes</i> у односу на постојећи текст Устава, док су остали амандмани приказани према следећој легенди ради лакшег упоређивања:		
Боја слова	Садржина	Пример
Црвеним словима	Предлог предложених амандмана на Устав. Одредбе су приказане по нумеричком редоследу	Услови за избор судија Члан 145. Услови за избор судија и услови за избор и мандат судија поротника уређују се законом
Плавим словима	Приказ постојеће одредбе Устава, која садржински одговара одредбама уставног амандмана	Избор судија Члан 147. Народна скупштина, на предлог Високог савета судства, бира за судију лице које се први пут бира на судијску функцију.
Белим словима	Приказ постојеће одредбе Устава која нумерички одговара уставном амандману.	Судске одлуке Члан 145. (досадашњи) Судске одлуке се доносе у име народа.

АМАНДМАН I Подела власти

Подела власти

Члан 4.

Правни поредак је јединствен.

Уређење власти почива на подели власти на законодавну, извршну и судску.

Однос три гране власти заснива се на међусобном проверавању и равнотежи, равнотежи и међусобној контроли.

Судска власт је независна.

Коментар ТС: Чини се да је измена углавном језичког карактера (другачији превод енглеског израза од досадашњег). Није могуће дати процену да ли ова промена непосредно утиче на односе међу гранама власти, јер то зависи од других одредаба Устава и закона, у вези са чиме су дати коментари код других амандмана.

АМАНДМАН II Надлежност Народне скупштине

Надлежност

Члан 99.

Народна скупштина:

1. доноси и мења Устав,
2. одлучује о промени границе Републике Србије,
3. расписује републички референдум,
4. потврђује међународне уговоре кад је законом предвиђена обавеза њиховог потврђивања,
5. одлучује о рату и миру и проглашава ратно и ванредно стање,
6. надзире рад служби безбедности,
7. доноси законе и друге опште акте из надлежности Републике Србије,
8. даје претходну сагласност на статут аутономне покрајине,
9. усваја стратегију одбране,
10. усваја план развоја и просторни план,
11. усваја буџет и завршни рачун Републике Србије, на предлог Владе,
12. даје амнестију за кривична дела.

У оквиру својих изборних права, Народна скупштина:

1. бира Владу, надзире њен рад и одлучује о престанку мандата Владе и министара,
2. бира и разрешава судије Уставног суда,
3. бира четири члана Високог савета судства, четири члана Високог савета тужилаштва и бира Врховног јавног тужиоца и одлучује о престанку његове функције бира

~~председника Врховног касационог суда, председнике судова, Републичког јавног тужиоца, јавне тужиоце, судије и заменике јавних тужилаца, у складу са Уставом,~~

4. бира и разрешава гувернера Народне банке Србије и надзире његов рад,
5. бира и разрешава Заштитника грађана, и надзире његов рад,
6. бира и разрешава и друге функционере одређене законом.

Народна скупштина врши и друге послове одређене Уставом и законом.

Коментар ТС: Ова измена је последица измена других новина у Уставу. Из одредбе се добро види у којој мери су смањене надлежности Народне скупштине, односно потенцијални директни утицај политичких субјеката који су заступљени у парламенту на избор руководилаца у правосуђу. Према предложеним решењима, и даље би Народна скупштина бирала челника Републичког (Врховног) јавног тужилаштва. С друге стране, Скупштина више не би бирала председнике судова, челнике других јавних тужилаштва, не би вршила први избор судија и заменика јавних тужилаца.

Када је реч о члановима правосудних савета, Скупштина би сада бирала по четири члана у сваки, што је мање него до сада, али је битно промењен начин њиховог предлагања, па се ефекти измена разматрају у оквиру коментара других уставних амандмана.

АМАНДМАН III Начин одлучивања у Народној скупштини

Начин одлучивања у Народној скупштини

Члан 105.

Народна скупштина доноси одлуке већином гласова народних посланика на седници на којој је присутна већина народних посланика.

Већином гласова свих народних посланика Народна скупштина:

1. даје амнестију за кривична дела,
2. проглашава и укида ванредно стање,
3. прописује мере одступања од људских и мањинских права у ратном и ванредном стању,
4. доноси закон којим Република Србија поверава аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе поједина питања из своје надлежности,
5. даје претходну сагласност на статут аутономне покрајине,
6. одлучује о Пословнику о свом раду,
7. укида имунитет народним посланицима, председнику Републике, члановима Владе и Заштитнику грађана,
8. усваја буџет и завршни рачун,
9. бира чланове Владе и одлучује о престанку мандата Владе и министара,
10. одлучује о одговору на интерпелацију,
11. бира судије Уставног суда и одлучује о њиховом разрешењу и престанку мандата,
- ~~12. бира председника Врховног касационог суда, председнике судова, Републичког јавног тужиоца и јавне тужиоце и одлучује о престанку њихове функције;~~
- ~~13. бира судије и заменике јавних тужилаца, у складу с Уставом;~~
14. бира и разрешава гувернера Народне банке Србије, Савет гувернера и Заштитника

грађана,

135. врши и друге изборне надлежности Народне скупштине.

Већином гласова свих народних посланика Народна скупштина одлучује о законима којима се уређују:

1. референдум и народна иницијатива,
2. уживање индивидуалних и колективних права припадника националних мањина,
3. план развоја и просторни план,
4. јавно задуживање,
5. територија аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе,
6. закључивање и потврђивање међународних уговора,
7. друга питања одређена Уставом.

Већином од две трећине гласова свих народних посланика Народна скупштина бира четири члана Високог савета судства и четири члана Високог савета тужилаштва, а већином од три петине гласова свих народних посланика бира Врховног јавног тужиоца и одлучује о престанку његове функције.

Коментар ТС: Прописивање квалификоване већине за избор појединих јавних функционера је новина у Уставу Србије. Она би требало да обезбеди већу политичку подршку, односно пожељну сагласност најширег круга политичких актера који су заступљени у парламенту при избору функционера независних органа. Међутим, предлог је нелогичан, јер би било доследно да се на исти начин бирају и челници других неполитичких независних државних органа (нпр. Заштитника грађана), а не само челника институција у правосудју. Наиме, пошто се већ мења члан Устава који се односи на надлежности Народне скупштине, можда је било могуће променити и правила која се тичу избора челника других органа.

Такође из образложења уставних амандмана није јасно због чега је предвиђена различита квалификована већина за Врховног јавног тужиоца и за чланове правосудних савета.

Проблем са прописивањем високог прага за избор јесте то што процес избора лакше може да буде блокиран и да до те блокаде може доћи и из непринципијелних разлога, чак и када је квалитет кандидата неспоран. Резултат примене овог механизма у идеалном сценарију може бити избор кандидата који су неспорни за све политичке групације, а не (само) оних које подржавају странке на власти. Једнако је, међутим, могуће да механизам доведе до политичке трговине у којој би свака од тих групација дала „своје“ кандидате за одређене позиције, поготово када се узме у обзир чињеница да Народна скупштина бира већи број чланова правосудних органа.

АМАНДМАН IV Начела судства

Начела судства

Члан 142.

Судска власт припада судовима који су независни.

Судска власт је јединствена на територији Републике Србије.

Судске одлуке се доносе у име народа.

Судску одлуку може преиспитивати само надлежни суд у законом прописаном поступку, као и Уставни суд у поступку по уставној жалби.

Помиловањем или амнестијом изречена казна може се, без судске одлуке, опростити у целини или делимично.

Расправљање пред судом је јавно, а јавност се може искључити у складу са Уставом.

Законом се може прописати да поред судија суде и судије поротници.

Судска власт је јединствена на територији Републике Србије.

Судови су самостални и независни у свом раду и суде на основу Устава, закона и других општих аката, када је то предвиђено законом, општеприхваћених правила међународног права и потврђених међународних уговора.

Расправљање пред судом је јавно и може се ограничити само у складу с Уставом.

У суђењу учествују судије и судије поротници, на начин утврђен законом.

Законом се може прописати да у одређеним судовима и у одређеним стварима суде само судије.

Суд суди у већу, а законом се може предвидети да у одређеним стварима суди судија појединац.

НУМЕРИЧКИ ЈЕ ЧЛАН ИСТИ

Коментар ТС: У члану се врше прецизирања у вези са прописима на основу којих одлучује суд и на нешто другачији начин се дефинише улога судија – поротника.

АМАНДМАН V Уређење судова

Уређење судова

Члан 143.

Оснивање, укидање, врсте, надлежност, подручја и седишта судова, састав суда и поступак пред судовима уређују се законом.

Највиши суд у Републици Србији је Врховни суд.

Забрањено је оснивање преких, привремених или ванредних судова.

Судска власт у Републици Србији припада судовима опште и посебне надлежности.

Оснивање, организација, надлежност, уређење и састав судова уређују се законом.

Не могу се оснивати привремени, преки или ванредни судови.

Врховни касациони суд је највиши суд у Републици Србији.

Седиште Врховног касационог суда је у Београду.

НУМЕРИЧКИ ЈЕ ИСТИ ЧЛАН КАО И САДРЖИНСКИ.

Коментар ТС: Амандманима је додата одредба према којој се поступак пред судовима уређује законом.

Измењен је назив Врховног суда, који боље одговара природи одлука које овај суд доноси.

АМАНДМАН VI Независност судија

Независност судија

Члан 144.

Судија је независан и суди на основу Устава, потврђених међународних уговора, закона, општеприхваћених правила међународног права и других општих аката, донетих у складу са законом.

Забрањен је сваки непримерен утицај на судију у вршењу судијске функције.

Члан 149.

Судија је у вршењу судијске функције независан и потчињен само Уставу и закону.

Сваки утицај на судију у вршењу судијске функције је забрањен.

Председник Врховног касационог суда

Председника Врховног касационог суда, на предлог Високог савета судства, по прибављеном мишљењу опште седнице Врховног касационог суда и надлежног одбора Народне скупштине, бира Народна скупштина.

Председник Врховног касационог суда бира се на период од пет година и не може бити поново биран.

Председнику Врховног касационог суда престаје функција пре истека времена на које је изабран на његов захтев, наступањем законом прописаних услова за престанак судијске функције или разрешењем из законом прописаних разлога за разрешење председника суда.

Одлуку о престанку функције председника Врховног касационог суда доноси Народна скупштина, у складу са законом, при чему одлуку о разрешењу доноси на предлог Високог савета судства.

Коментар ТС: Одредба о независности судија у вршењу функције је измењена. Одређено је да је судија независан „у вршењу судијске функције“ и да је „потчињен само Уставу и закону“, док у постојећој одредби Устава постоји само одредба да је „независан“ (без прецизирања да се то односи само на вршење судијске функције). Чини се да ова промена није од већег значаја, јер је и до сада сврха уставне норме била да обезбеди независност у вршењу судијске функције, као што се новом нормом прецизира.

Битна разлика се јавља код формулације забрањених утицаја. Према одредбама Устава из 2006. је забрањен „сваки утицај на судију“, а према уставном амандману би био забрањен „сваки непримерени утицај“. Остаје недоречено који би то могли бити „примерени“ утицаји на вршење судијске функције, односно крајњи ефекти ове промене се не могу сагледати без увида у законска решења која би евентуално пружила одговор на то питање. У образложењу уставних промена нема образложења за ову промену. Она је очигледно у вези са мишљењем Венецијанске комисије у којем је истакнуто да би се забрана „сваког утицаја“ могла „погрешно тумачити као да се, на пример, односи и на медијско извештавање током суђења.“

АМАНДМАН VII Услови за избор судија

Услови за избор судија

Члан 145.

Услови за избор судија и услови за избор и мандат судија поротника уређују се законом.

Избор судија

Члан 147.

Народна скупштина, на предлог Високог савета судства, бира за судију лице које се први пут бира на судијску функцију.

Мандат судији који је први пут изабран на судијску функцију траје три године.

Високи савет судства, у складу са законом, бира судије за трајно обављање судијске функције, у истом или другом суду.

Високи савет судства одлучује и о избору судија који су на сталној судијској функцији у други или виши суд.

Судске одлуке

Судске одлуке се доносе у име народа.

Судске одлуке се заснивају на Уставу, закону, потврђеном међународном уговору и пропису донетом на основу закона.

Судске одлуке су обавезне за све и не могу бити предмет вансудске контроле.

Судску одлуку може преиспитивати само надлежни суд, у законом прописаном поступку.

Помиловањем или амнестијом изречена казна може се, без судске одлуке, опростити у целини или делимично.

Коментар ТС: У овом члану Устава је предложено брисање норми које су постале сувишне након брисања других одредби.

АМАНДМАН VIII Сталност судијске функције

Сталност судијске функције

Члан 146.

Судијска функција је стална.

Судијска функција траје од избора за судију док судија не наврши радни век.

Судији престаје функција пре навршења радног века: ако сам то затражи, ако трајно изгуби радну способност за вршење судијске функције, ако му престане држављанство Републике Србије или ако буде разрешен.

Судија се разрешава ако буде осуђен за кривично дело на казну затвора од најмање шест месеци или ако је у дисциплинском поступку утврђено да је учинио тежак дисциплински прекршај који, према оцени Високог савета судства, озбиљно штети угледу судијске функције или поверењу јавности у судове.

Одлуку о престанку судијске функције доноси Високи савет судства.

Против одлуке Високог савета судства о престанку функције судија има право на жалбу Уставном суду, која искључује право на уставну жалбу.

Судијска функција је стална.

Изузетно, лице које се први пут бира за судију бира се на три године.

НУМЕРИЧКИ ЈЕ ИСТИ ЧЛАН КАО И САДРЖИНСКИ

Коментар ТС: Уставом је прецизирано значење сталности судијске функције (до навршења радног века, разрешење, осуда на кривично дело, као и поступак у којем се утврђује). Норме су пренете из закона па је ниво гаранција сталности подигнут на уставни ниво.

АМАНДМАН IX Непреместивост судија

Непреместивост судија

Члан 147.

Судија има право да судијску функцију врши у суду у који је изабран и само уз своју сагласност може бити трајно премештен или привремено упућен у други суд, осим у случају предвиђеном Уставом.

У случају укидања суда, судија се премешта у суд који преузима надлежност укинутог суда.

У случају укидања претежног дела надлежности суда, судија може изузетно без своје сагласности бити трајно премештен или привремено упућен у други суд истог степена који је преузео претежни део надлежности.

Судија који је трајно премештен или привремено упућен у други суд има право да задржи плату коју је имао у суду из којег је премештен или упућен, ако је она повољнија по њега.

Суду је укинут претежни део надлежности ако је услед промене стварне надлежности суда, оснивања новог суда или другог законом предвиђеног случаја смањен потребан број судија у суду.

Против одлуке о трајном премештају или привременом упућивању судија има право на жалбу Уставном суду, која искључује право на уставну жалбу.

Непремостивост судије

Члан 150.

Судија има право да врши судијску функцију у суду за који је изабран и само уз своју сагласност може бити премештен или упућен у други суд.

У случају укидања суда или претежног дела надлежности суда за који је изабран, судија изузетно може без своје сагласности бити трајно премештен или упућен у други суд, у складу са законом.

Избор судија

Народна скупштина, на предлог Високог савета судства, бира за судију лице које се први пут бира на судијску функцију.

Мандат судији који је први пут изабран на судијску функцију траје три године.

Високи савет судства, у складу са законом, бира судије за трајно обављање судијске функције, у истом или другом суду.

Високи савет судства одлучује и о избору судија који су на сталној судијској функцији у други или виши суд.

Коментар ТС: Амандманом су прецизирана правила за случај да је укинут само део надлежности суда, а која до сада нису била прописана Уставом, што вероватно може бити од користи за решавање дилема у пракси.

АМАНДМАН X Имунитет и неспојивост

Имунитет и неспојивост

Члан 148.

Судија не може бити позван на одговорност за мишљење дато у вези са вршењем судијске функције и за гласање приликом доношења судске одлуке, изузев ако учини кривично дело кршење закона од стране судије или јавног тужиоца.

Судија не може без одобрења Високог савета судства бити лишен слободе у поступку покренутом због кривичног дела учињеног у вршењу судијске функције.

Законом се уређује које су функције, послови или приватни интереси неспојиви са функцијом судије и судије поротника.

Забрањено је политичко деловање судија.

Имунитет

Члан 151.

Судија не може бити позван на одговорност за изражено мишљење или гласање приликом доношења судске одлуке, осим ако се ради о кривичном делу кршења закона од стране судије.

Судија не може бити лишен слободе у поступку покренутом због кривичног дела учињеног у обављању судијске функције без одобрења Високог савета судства.

Нespoјивост судијске функције

Члан 152.

Забрањено је политичко деловање судија.

Законом се уређује које су друге функције, послови или приватни интереси неспојиви са судијском функцијом.

Престанак судијске функције

Судији престаје судијска функција на његов захтев, наступањем законом прописаних услова или разрешењем из законом предвиђених разлога, као и ако не буде изабран на сталну функцију.

Одлуку о престанку судијске функције доноси Високи савет судства. Против ове одлуке судија има право жалбе Уставном суду. Изјављена жалба искључује право на подношење Уставне жалбе.

Поступак, основи и разлози за престанак судијске функције, као и разлози за разрешење од дужности председника суда, уређују се законом.

Коментар ТС: Иако су формулације измењене у односу на текст постојећег Устава, њихова суштина је остала иста. Амандмани задржавају одредбу према којој је позивање судије на одговорност у вези са вршењем функције остало могуће само у ситуацијама када судија почини само једно кривично дело чији је назив наведен у Уставу. Иако ова норма има за циљ да штити независност судије у одлучивању, очигледна мањкавост те заштите лежи у чињеници да се садржина овог и сваког другог кривичног дела дефинише Кривичним законом, и да законодавац може (простом већином гласова) да у било ком тренутку измени опис овог кривичног дела .

И у уставним амандманима је остало недовољно прецизно навођење забране „политичког деловања“ судија.

АМАНДМАН XI – Председници судова

Председник Врховног суда и председници судова

Члан 149.

Председника Врховног суда бира Високи савет судства, по прибављеном мишљењу опште седнице Врховног суда, на пет година.

Исто лице не може бити поново бирано за председника Врховног суда.

Председнике осталих судова бира Високи савет судства, на пет година.

Председник Врховног касационог суда

Члан 144.

Председника Врховног касационог суда, на предлог Високог савета судства, по прибављеном мишљењу опште седнице Врховног касационог суда и надлежног одбора Народне скупштине, бира Народна скупштина.

Председник Врховног касационог суда бира се на период од пет година и не може бити поново биран.

Председнику Врховног касационог суда престаје функција пре истека времена на које је изабран на његов захтев, наступањем законом прописаних услова за престанак судијске функције или разрешењем из законом прописаних разлога за разрешење председника суда.

Одлуку о престанку функције председника Врховног касационог суда доноси Народна скупштина, у складу са законом, при чему одлуку о разрешењу доноси на предлог Високог савета судства.

Независност судије

Судија је у вршењу судијске функције независан и потчињен само Уставу и закону.

Сваки утицај на судију у вршењу судијске функције је забрањен.

Коментар ТС: Предвиђено је да председника Врховног суда, као и председнике других судова бира Високи савет судства, а не Народна скупштина, што унапређује њихову независност од Скупштине. Крајњи домет ових промена је у вези са степеном независности самог Високог савета судства (односно састава и начина избора чланова овог тела).

Разлози за разрешење би овим амандманом били прецизирани у самом Уставу (до сада су били само у закону).

АМАНДМАН XII Високи савет судства

Високи савет судства

Надлежност Високог савета судства

Члан 150.

Високи савет судства је независан државни орган који обезбеђује и јемчи независност судова, судија, председника судова и судија поротника.

Високи савет судства бира судије и судије поротнике и одлучује о престанку њихове функције, бира председника Врховног суда и председнике осталих судова и одлучује о престанку њихове функције, одлучује о премештају и упућивању судија, одређује потребан број судија и судија поротника, одлучује о другим питањима положаја судија, председника судова и судија поротника и врши друге надлежности одређене Уставом и законом.

Надлежност Високог савета судства

Члан 154.

Високи савет судства бира и разрешава судије, у складу са Уставом и законом, предлаже Народној скупштини избор судија приликом првог избора на судијску функцију, предлаже Народној скупштини избор председника Врховног касационог суда и председника судова, у складу са Уставом и законом, учествује у поступку за престанак

функције председника Врховног касационог суда и председника судова, на начин предвиђен Уставом и законом, врши и друге послове одређене законом.

Непреместивост судије

Судија има право да врши судијску функцију у суду за који је изабран и само уз своју сагласност може бити премештен или упућен у други суд.

У случају укидања суда или претежног дела надлежности суда за који је изабран, судија изузетно може без своје сагласности бити трајно премештен или упућен у други суд, у складу са законом.

Коментар ТС: Надлежности ВСС су одређене у складу са другим уставним амандманима. Поред тога је дефинисан и правни статус ВСС (независни државни орган), тако да обухвата прецизније све чију независност треба да штити.

АМАНДМАН XIII – Састав Високог савета судства

Састав Високог савета судства

Члан 151.

Високи савет судства чини 11 чланова: шест судија које бирају судије, четири истакнута правника које бира Народна скупштина и председник Врховног суда.

Избор чланова Високог савета судства из реда судија уређује се законом.

Приликом избора судија у Високи савет судства води се рачуна о најширој представљености судија.

Народна скупштина бира чланове Високог савета судства међу истакнутим правницима са најмање десет година искуства у правној струци, од осам кандидата које предложи надлежни одбор Народне скупштине, после јавног конкурса, гласовима две трећине свих народних посланика, у складу са законом.

Ако Народна скупштина не изабере сва четири члана у року одређеном законом, преостале чланове после истека законом одређеног рока између свих кандидата који испуњавају услове за избор бира комисија коју чине председник Народне скупштине, председник Уставног суда, председник Врховног суда, Врховни јавни тужилац и Заштитник грађана, већином гласова.

Председници судова не могу бити бирани у Високи савет судства.

Члан Високог савета судства којег је изабрала Народна скупштина мора бити достојан те функције.

Члан Високог савета судства којег је изабрала Народна скупштина не може бити члан политичке странке.

Остали услови за избор и неспојивост са функцијом члана Високог савета судства којег бира Народна скупштина уређују се законом.

8. Високи савет судства Положај, састав и избор Члан 153.

Високи савет судства је независан и самосталан орган који обезбеђује и гарантује независност и самосталност судова и судија.

Високи савет судства има 11 чланова.

У састав Високог савета судства улазе председник Врховног касационог суда, министар надлежан за правосуђе и председник надлежног одбора Народне скупштине, као чланови по положају и осам изборних чланова које бира Народна скупштина, у складу са законом.

Изборне чланове чине шест судија са сталном судијском функцијом, од којих је један са територије аутономних покрајина, и два угледна и истакнута правника са најмање 15 година искуства у струци, од којих је један адвокат, а други професор правног факултета.

Председници судова не могу бити изборни чланови Високог савета судства.

Мандат чланова Високог савета судства траје пет година, осим за чланове по положају.

Члан Високог савета судства ужива имунитет као судија.

Имунитет

Судија не може бити позван на одговорност за изражено мишљење или гласање приликом доношења судске одлуке, осим ако се ради о кривичном делу кршења закона од стране судије.

Судија не може бити лишен слободе у поступку покренутом због кривичног дела учињеног у обављању судијске функције без одобрења Високог савета судства.

Коментар ТС: Амандмани предвиђају значајне измене у погледу састава ВСС. Када је реч о броју судија у том телу, он ће остати исти као и до сада. Разлика је што ће их бирати директно судије, а не више Народна скупштина (након спроведених избора међу судијама). Као и до сада, члан ВСС је председник Врховног суда.

Битније су разлике код четири преостала члана. По актуелном уставном решењу, чланови су два политичка функционера (министар правде и председник скупштинског одбора за правосуђе), а поред њих и два истакнута правника од којих је један адвокат, а један професор правног факултета. Та два „истакнута правника“ по садашњем Уставу морају имати 15 година искуства у струци. Уставни амандман предвиђа изузимање политичких функционера из састава ВСС, што је у складу са циљевима због којих је уставна реформа покренута.

За „истакнуте правнике“ се снижава услов на 10 година искуства, што се може оценити као погоршање, а које није уопште образложено у уставним амандманима. Могуће је да ће норма донети погоршање у делу који се односи на укидање „филтера“ предлагача – правних факултета и адвокатске коморе. О разлозима за ову промену такође нема речи у образложењу. Ни по новом уставном решењу нема препреке да парламент изабере као истакнуте стручњаке професоре права и адвокате. Међутим, одабир међу пријављеним кандидатима из тих структура ће вршити народни посланици (из Одбора за правосуђе), а не правни факултети и Адвокатска комора Србије. Кад је реч о адвокатима који би били чланови ВСС, ни у измењеном Уставу не би било одредаба које би уредиле специфичну могућност настанка сукоба интереса у њиховом раду у овом телу⁴.

Као побољшање у односу на постојећу уставну одредбу се може оценити и одредба према којој се кандидати за ВСС бирају након спроведеног јавног конкурса, па и то што се они бирају квалификованом већином народних посланика (мада и тај систем носи потенцијалне мањкавости, као што је већ објашњено). Побољшање које доноси јавни конкурс је значајно лимитирано тиме што у уставном решењу нема назнака да ће процес одлучивања међу кандидатима бити уређен критеријумима, па се може претпоставити да ће бити реч о примарно политичкој одлуци, прво Одбора за правосуђе (који предлаже осам кандидата), а затим договора међу посланичким групама, које са тог списка треба да одаберу четири члана ВСС.

Одабир функционера који ће чинити петочлану комисију за избор свакако није најсрећнији. Међу њима се налази заштитник грађана, који нема надлежности у вези са правосуђем, председник Уставног суда који може бити у ситуацији да одлучује у вези са питањима из надлежности ВСС.

⁴ https://preugovor.org/upload/document/advokati_u_visokom_savetu_sudstva_i_dravnom_veu_tu.pdf

АМАНДМАН XIV Мандат чланова Високог савета судства

Мандат чланова Високог савета судства и председник и потпредседник Високог савета судства

Члан 152.

Члан Високог савета судства бира се на пет година.

Исто лице не може бити поново бирано у Високи савет судства.

Високи савет судства има председника и потпредседника. Председника Високог савета судства бира Високи савет судства међу члановима који су судије, а потпредседника међу члановима које бира Народна скупштина, на пет година. За председника Високог савета судства не може бити изабран председник Врховног суда.

Пре истека времена на које је изабран, члану Високог савета судства престаје мандат ако сам то затражи или ако буде осуђен за кривично дело на казну затвора од најмање шест месеци. Члану који је судија престаје мандат и с престанком функције судије, а члану који није судија – и ако трајно изгуби радну способност за вршење функције члана Високог савета судства.

Одлуку о престанку мандата члана Високог савета судства доноси Високи савет судства. Против одлуке дозвољена је жалба Уставном суду, која искључује право на уставну жалбу.

САДРЖИНСКИ, ОВО ЈЕ НОВИ ЧЛАН.

Неспојивост судијске функције

Забрањено је политичко деловање судија.

Законом се уређује које су друге функције, послови или приватни интереси неспојиви са судијском функцијом.

Коментар ТС: У овом новом члану се највишим правним актом уређују поједина питања рада ВСС. Поред тога, прописано је да ће председник ВСС обавезно бити из реда судија, и да то неће бити председник Врховног суда, као што је сада. За невољни престанак мандата предвиђа се као разлог осуда на затворску казну од најмање шест месеци. Потенцијално лоше јесте то што ни један други разлог за престанак мандата није прописан, нити се може прописати законом. Према актуелном законском решењу члану ВСС разлог за разрешење може бити и било која друга безусловна казна затвора за кривично дело, осуда за друго кривично дело које га чини недостојним за вршење функције, али и ситуација када члан ВСС не врши своју функцију у складу са Уставом и законом. Ни ова промена није образложена.

АМАНДМАН XV Правно средство против одлуке ВСС

Правно средство против одлуке Високог савета судства

Члан 153.

Против одлуке Високог савета судства дозвољена је жалба Уставном суду, у случајевима прописаним Уставом и законом. Изјављена жалба Уставном суду искључује право на подношење уставне жалбе.

Правни лек

Члан 155.

Против одлуке Високог савета судства може се уложити жалба Уставном суду, у случајевима прописаним законом.

8. Високи савет судства

Положај, састав и избор

Високи савет судства је независан и самосталан орган који обезбеђује и гарантује независност и самосталност судова и судија.

Високи савет судства има 11 чланова.

У састав Високог савета судства улазе председник Врховног касационог суда, министар надлежан за правосуђе и председник надлежног одбора Народне скупштине, као чланови по положају и осам изборних чланова које бира Народна скупштина, у складу са законом.

Изборне чланове чине шест судија са сталном судијском функцијом, од којих је један са територије аутономних покрајина, и два угледна и истакнута правника са најмање 15 година искуства у струци, од којих је један адвокат, а други професор правног факултета.

Председници судова не могу бити изборни чланови Високог савета судства.

Мандат чланова Високог савета судства траје пет година, осим за чланове по положају.

Члан Високог савета судства ужива имунитет као судија.

Коментар ТС: Промена представља усклађивање са другим члановима који се мењају.

АМАНДМАН XVI – Имунитет чланова ВСС

Имунитет чланова Високог савета судства

Члан 154.

Чланови Високог савета судства не могу бити позвани на одговорност за мишљење дато у вези са вршењем функције члана Високог савета судства и за гласање приликом доношења одлука Високог савета судства.

Чланови Високог савета судства не могу без одобрења Високог савета судства бити лишени слободе у поступку покренутом због кривичног дела које су учинили као чланови Високог савета судства.

8. Високи савет судства Положај, састав и избор Члан 153.

Високи савет судства је независан и самосталан орган који обезбеђује и гарантује независност и самосталност судова и судија.

Високи савет судства има 11 чланова.

У састав Високог савета судства улазе председник Врховног касационог суда, министар надлежан за правосуђе и председник надлежног одбора Народне скупштине, као чланови по положају и осам изборних чланова које бира Народна скупштина, у складу са законом.

Изборне чланове чине шест судија са сталном судијском функцијом, од којих је један са територије аутономних покрајина, и два угледна и истакнута правника са најмање 15 година искуства у струци, од којих је један адвокат, а други професор правног факултета.

Председници судова не могу бити изборни чланови Високог савета судства.

Мандат чланова Високог савета судства траје пет година, осим за чланове по положају.

Члан Високог савета судства ужива имунитет као судија.

САДРЖИНСКИ НОВИ ЧЛАН, МОЖЕ СЕ ДА ПОВЕЖЕ СА ДОСАДАШЊИМ ЧЛ. 153. СТ. 7. УСТАВА.

Надлежност Високог савета судства

Високи савет судства бира и разрешава судије, у складу са Уставом и законом, предлаже Народној скупштини избор судија приликом првог избора на судијску функцију, предлаже Народној скупштини избор председника Врховног касационог суда и председника судова, у складу са Уставом и законом, учествује у поступку за престанак

функције председника Врховног касационог суда и председника судова, на начин предвиђен Уставом и законом, врши и друге послове одређене законом.

Коментар ТС: Иако су формулације сличне, чини се да се овим амандманом сужава садржина имунитета чланова ВСС. Наиме, они према постојећем уставном решењу уживају имунитет „као судије“, а судија не може бити лишен слободе без одобрења ВСС (без обзира на то да ли су починили кривично дело вршећи судијску функцију или у приватном животу). С друге стране, одобрење ВСС за лишење слободе члана овог тела се тражи само када је кривично дело почињено у вези са вршењем функције.

С друге стране, имунитет чланова ВСС и у новом и у постојећем уставном решењу је апсолутан када је реч о њиховом одлучивању унутар овог тела. Проблем са чињеницом да се успоставља апсолутни имунитет најбоље се може сагледати на примеру потпуне неодговорности чланова првог сазива ВСС након претходне уставне реформе, крајем прве деценије овог века. Без обзира на бројне сумње да процес „првог избора“ судија није извршен у складу са уставним и законским правилима, већ на основу политичког утицаја и без адекватног образложења, чланови ВСС који су одлучивали на тај начин нису могли да кривично одговарају. Искључивање могућности да се законом предвиди утврђивање разлога за разрешење и по другом основу несумњиво повећава независност у раду изабраних чланова ВСС, али у мери која их чини потпуно неодговорним.

АМАНДМАН XVII – Положај јавног тужилаштва

8. Јавна тужилаштва

Положај

Члан 155.

Јавно тужилаштво је јединствен и самосталан државни орган који гони учиниоце кривичних и других кажњивих дела и врши друге надлежности којима се штити јавни интерес одређен законом.

Јавно тужилаштво врши своје надлежности на основу Устава, потврђених међународних уговора, закона, општеприхваћених правила међународног права и других општих аката, донетих у складу са законом.

Нико изван јавног тужилаштва не може утицати на јавно тужилаштво и носиоце јавнотужилачке функције у поступању и одлучивању у поједином предмету.

Оснивање, укидање, организација и надлежност јавног тужилаштва уређују се законом.

Највише јавно тужилаштво у Републици Србији је Врховно јавно тужилаштво, којим руководи Врховни јавни тужилац.

Функцију јавног тужилаштва врше Врховни јавни тужилац, главни јавни тужиоци и јавни тужиоци.

Врховни јавни тужилац и главни јавни тужилац у руковођењу јавним тужилаштвима имају хијерархијска овлашћења у односу на поступање нижих главних јавних тужилаца и јавних тужилаца у конкретном предмету.

Хијерархијска овлашћења и правна средства против њих ближе се уређују законом.

9. Јавно тужилаштво
Положај и надлежност
Члан 156.

Јавно тужилаштво је самосталан државни орган који гони учиниоце кривичних и других кажњивих дела и предузима мере за заштиту уставности и законитости. Јавно тужилаштво врши своју функцију на основу Устава, закона, потврђеног међународног уговора и прописа донетог на основу закона.

Оснивање и организација
Члан 157.

Оснивање, организација и надлежност јавног тужилаштва уређују се законом.

Републичко јавно тужилаштво је највише јавно тужилаштво у Републици Србији.

Правни лек

Против одлуке Високог савета судства може се уложити жалба Уставном суду, у случајевима прописаним законом.

Коментар ТС: У првом ставу се предвиђа да је јавно тужилаштво „јединствен орган“, што не постоји у актуелном уставном решењу, и што указује да би и даље били задржани елементи монократског уређења. У надлежности тужилаштва је уписано да има друге надлежности којима се штити јавни интерес одређен законом.

Даље се у Устав преносе нека решења која већ постоје у законима (нпр. да нико ван тужилаштва не може да утиче на јавно тужилаштво у поступању и одлучивању).

Новина је да функцију јавног тужиоца врше и досадашњи заменици јавних тужилаца (а не само Врховни и главни). Задржан је принцип хијерархије унутар јавних тужилаштва у конкретним предметима, уз обавезу да се правна средства против хијерархијских овлашћења уреде законом. Повећање самосталности досадашњих заменика јавних тужилаца представља унапређење, али је у овом моменту тешко оценити крајње домете, јер ће они зависити од будућих законских одредаба. Потенцијално, на основу ове уставне норме би се могао развити систем у којем би постојала већа одговорност сваког јавног тужиоца за своје (не)поступање.

АМАНДМАН XVIII – Одговорност јавних тужилаца

Одговорност

Члан 156.

Врховни јавни тужилац одговара за рад јавног тужилаштва и свој рад Народној скупштини. Врховни јавни тужилац није одговоран Народној скупштини за поступање у поједином предмету.

Главни јавни тужилац одговара за рад јавног тужилаштва и за свој рад Врховном јавном тужиоцу и непосредно вишем главном јавном тужиоцу, у складу са законом.

Јавни тужиоци одговарају за свој рад главном јавном тужиоцу, у складу са законом.

Одговорност

Члан 160.

Републички јавни тужилац одговоран је за рад јавног тужилаштва и за свој рад Народној скупштини.

Јавни тужиоци одговарају за рад јавног тужилаштва и за свој рад Републичком јавном тужиоцу и Народној скупштини, а нижи јавни тужиоци и непосредно вишем јавном тужиоцу.

Заменици јавног тужиоца одговарају за свој рад јавном тужиоцу.

9. Јавно тужилаштво

Положај и надлежност

Јавно тужилаштво је самосталан државни орган који гони учиниоце кривичних и других кажњивих дела и предузима мере за заштиту уставности и законитости. Јавно тужилаштво врши своју функцију на основу Устава, закона, потврђеног међународног уговора и прописа донетог на основу закона.

Коментар ТС: У овом члану се предвиђају поједине битне промене. Само Врховни јавни тужилац за свој рад и за рад јавног тужилаштва у целини одговара Народној скупштини. С друге стране, сви други (главни) тужиоци од сада ће одговарати за свој рад искључиво непосредно вишим тужиоцима, и то „у складу са законом“. Битна новина је и то да је самим Уставом прописано да ни Врховни јавни тужилац није одговоран Народној скупштини за поступање у поједином предмету. Оваква изричита одредба није постојала до сада ни у Закону о јавном тужилаштву. У Закону је постојала обавеза РЈТ да подноси годишње извештаје о раду тужилаштва и посебне извештаје које затражи Одбор за правосуђе.

АМАНДМАН XIX – Обавезна упутства за поступање јавних тужилаца

Обавезна упутства за поступање главног јавног тужиоца и јавних тужилаца

Члан 157.

Врховни јавни тужилац издаје општа обавезна упутства за поступање свих главних јавних тужилаца ради постизања законитости, делотворности и једнообразности у поступању.

Непосредно виши главни јавни тужилац може издати нижем главном јавном тужиоцу обавезно упутство за поступање у поједином предмету ако постоји сумња у ефикасност или законитост његовог поступања. Врховни јавни тужилац може такво упутство издати сваком главном јавном тужиоцу.

Главни јавни тужилац може јавном тужиоцу издати обавезно упутство за рад и поступање.

Главни јавни тужилац и јавни тужилац дужни су да поступају по обавезном упутству.

Нижи главни јавни тужилац или јавни тужилац који сматра да је обавезно упутство незаконито или неосновано има право на приговор, у складу са законом.

САДРЖИНСКИ НОВИ ЧЛАН МОГАО БИ ДА СЕ ПОВЕЖЕ СА ДОСАДАШЊИМ ЧЛ. 149. УСТАВА.

Оснивање и организација

Оснивање, организација и надлежност јавног тужилаштва уређују се законом.

Републичко јавно тужилаштво је највише јавно тужилаштво у Републици Србији.

Коментар ТС: И овде је реч о одредбама закона које би постале уставна норма. У закону се наводи да општа обавезна упутства морају бити у писменој форми (тај део није пренет у Устав). Из закона су пренете и одредбе о приговору на обавезно упутство.

АМАНДМАН XX – Избор и разрешење Врховног и главних јавних тужилаца

Избор и престанак функције Врховног јавног тужиоца и главног јавног тужиоца

Члан 158.

Врховног јавног тужиоца бира Народна скупштина, на шест година, на предлог Високог савета тужилаштва после јавног конкурса, гласовима три петине свих народних посланика, у складу са законом.

Високи савет тужилаштва предлаже Народној скупштини једног кандидата за Врховног јавног тужиоца.

Ако Народна скупштина не изабере Врховног јавног тужиоца у року, после истека наредних десет дана, њега бира, између свих кандидата који испуњавају услове за избор, комисија коју чине председник Народне скупштине, председник Уставног суда, председник Врховног суда, Врховни јавни тужилац и Заштитник грађана, већином гласова.

Исто лице не може бити поново бирано за Врховног јавног тужиоца.

Главног јавног тужиоца бира Високи савет тужилаштва, на шест година.

Пре истека времена на које је изабран Врховном јавном тужиоцу и главном јавном тужиоцу престаје функција: ако то сам затражи, ако буде укинута јавно тужилаштво, ако трајно изгуби радну способност за вршење функције главног јавног тужиоца, ако му престане држављанство Републике Србије или ако буде разрешен.

Врховни јавни тужилац и главни јавни тужилац се разрешавају ако буду осуђени за кривично дело на казну затвора од најмање шест месеци или ако наступи неки од законом предвиђених разлога за разрешење.

Против одлуке Високог савета тужилаштва о престанку функције главни јавни тужилац има право на жалбу Уставном суду, која искључује право на уставну жалбу.

Врховни јавни тужилац и главни јавни тужилац којима престане функција остају на функцији јавног тужиоца, у складу са законом.

Републички јавни тужилац

Републички јавни тужилац врши надлежност јавног тужилаштва у оквиру права и дужности Републике Србије.

Републичког јавног тужиоца, на предлог Владе, по прибављеном мишљењу надлежног одбора Народне скупштине, бира Народна скупштина.

Републички јавни тужилац бира се на период од шест година и може бити поново биран. Републичком јавном тужиоцу престаје функција ако не буде поново изабран, када сам то затражи, наступањем законом прописаних услова или разрешењем из законом предвиђених разлога.

Одлуку о престанку функције Републичком јавном тужиоцу доноси Народна скупштина, у складу са законом, при чему одлуку о разрешењу доноси на предлог Владе.

САДРЖИНСКИ И НУМЕРИЧКИ ОВО ЈЕ ИСТИ ЧЛАН.

Коментар ТС: Амандмани предвиђају битне промене код избора Врховног јавног тужиоца. Иако је задржано овлашћење Народне скупштине да га бира, промењен је предлагач – уместо Владе, сада је то Високи савет тужилаштва, што представља корак напред ка обезбеђивању самосталности челника јавног тужилаштва од извршне власти у односу на досадашња решења. Пре предлагања расписује се јавни конкурс, а избор у Скупштини се врши са три петине, уместо једне половине гласова народних посланика.

Међутим, у случају да Скупштина на овај начин не изабере Врховног јавног тужиоца, избор врши посебна комисија, *између свих кандидата који испуњавају услове*. Вероватно је био циљ да се тај избор изврши међу кандидатима који су учествовали на претходно организованом конкурс. Ако је то била идеја, онда је норма лоша. Наиме, било би логично да се избор понавља тако што би Скупштина гласала о следећем кандидату са ранг-листе, све док неки од њих не буде изабран. Уколико се може изабрати било који од кандидата, онда се претходни рад Високог савета тужилаштва обесмишљава.

Одабир функционера који ће чинити петочлану комисију за избор свакако није најсрећнији. Међу њима се налази заштитник грађана, који нема надлежности у вези са правосуђем и председници Уставног и Врховног суда, који могу у вршењу своје функције доћи у ситуацију да одлучују о актима у чијем доношењу је учествовао врховни јавни тужилац.

Као разлог за невољно разрешење предвиђена је осуда на затворску казну од најмање шест месеци, или други разлог који је предвиђен законом. Тренутно, закон предвиђа могућност разрешења у случају да тужилац почини кривично дело које га чини недостојним вршења ове функције, као и у случајевима нестручног вршења функције или учињеног тешког дисциплинског прекршаја.

АМАНДМАН XXI – Услови за избор јавних тужилаца

Услови за избор главног јавног тужиоца и јавног тужиоца Члан 159.

Услови за избор главног јавног тужиоца и јавног тужиоца уређују се законом.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца

Функцију јавног тужилаштва врши јавни тужилац.

Јавног тужиоца бира Народна скупштина, на предлог Владе.

Мандат јавног тужиоца траје шест година и може бити поново биран.

Заменик јавног тужиоца замењује јавног тужиоца при вршењу тужилачке функције и дужан је да поступа по његовим упутствима.

Народна скупштина, на предлог Државног већа тужилаца, бира за заменика јавног тужиоца лице које се први пут бира на ову функцију.

Мандат заменику јавног тужиоца који је први пут изабран на функцију траје три године.

Државно веће тужилаца, у складу са законом, бира заменике јавних тужилаца за трајно обављање функције, у истом или другом јавном тужилаштву.

Државно веће тужилаца одлучује и о избору заменика јавних тужилаца који су на сталној функцији у друго или више јавно тужилаштво.

ПОНОВО, НУМЕРИЧКИ ИСТИ, А САДРЖИНСКИ НАЈСЛИЧНИЛИ ЧЛАН

Коментар ТС: Ни до сада у Уставу нису били прописани услови за избор јавних тужилаца.

АМАНДМАН XXII – Сталност функција јавних тужилаца

Сталност функције јавног тужиоца

Члан 160.

Функција јавног тужиоца је стална.

Пре навршења радног века јавном тужиоцу престаје функција: ако сам то затражи, ако трајно изгуби радну способност за вршење функције јавног тужиоца, ако му престане држављанство Републике Србије или ако буде разрешен.

Јавни тужилац разрешава се ако буде осуђен за кривично дело на казну затвора од најмање шест месеци или ако је у дисциплинском поступку утврђено да је учинио тежак дисциплински прекршај који, према оцени Високог савета тужилаштва, озбиљно штети угледу јавног тужилаштва или поверењу јавности у јавно тужилаштво.

Одлуку о престанку функције јавног тужиоца доноси Високи савет тужилаштва.

Против одлуке Високог савета тужилаштва о престанку функције јавни тужилац има право на жалбу Уставном суду, која искључује право на уставну жалбу.

Престанак функције јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца

Члан 161.

Јавном тужиоцу и заменику тужиоца престаје функција на њихов захтев, наступањем законом прописаних услова или разрешењем из законом прописаних разлога. Јавном тужиоцу функција престаје и ако не буде поново изабран, а заменику јавног тужиоца, ако не буде изабран на сталну функцију.

Одлуку о престанку функције јавног тужиоца, у складу са законом доноси Народна скупштина, при чему одлуку о разрешењу доноси на предлог Владе.

Одлуку о престанку функције заменика јавног тужиоца, у складу са законом, доноси Државно веће тужилаца.

Против одлуке о престанку функције јавни тужилац и заменик јавног тужиоца могу уложити жалбу Уставном суду.

Изјављена жалба искључује право на подношење уставне жалбе.

Поступак, основи и разлози за престанак функције јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца, уређују се законом.

Одговорност

Републички јавни тужилац одговоран је за рад јавног тужилаштва и за свој рад Народној скупштини.

Јавни тужиоци одговарају за рад јавног тужилаштва и за свој рад Републичком јавном тужиоцу и Народној скупштини, а нижи јавни тужиоци и непосредно вишем јавном тужиоцу.

Заменици јавног тужиоца одговарају за свој рад јавном тужиоцу.

Коментар ТС: До сада у Уставу није постојала норма према којој је функција јавног тужиоца стална.

Разлози за невољно разрешење нису до сада били прописани у Уставу, већ само у закону. Ти разлози су нешто другачији у уставном амандману. У амандману се као разлог не помиње осуда за „друго кажњиво дело“ које разрешеног чини недостојним вршења јавнотужилачке функције (иако није изречена казна затвора од најмање шест месеци). Када је реч о „тешким дисциплинским прекршајима“ у закону је то апсолутан разлог за разрешење, а у уставним амандманима само у случају да према оцени ВСТ „озбиљно штети угледу јавног тужилаштва или поверењу јавности у јавно тужилаштво.“

Такође није јасно зашто се за Врховног и за главне јавне тужиоце помињу и други разлози за разрешење који би могли бити утврђени законом, а овде не.

О разрешењу јавних тужилаца (садашњих заменика јавних тужилаца), и по старом и по новом уставном решењу одлучује ВСТ (ДВТ).

АМАНДМАН XXIII – Имуитет и неспојивост функција и послова код јавних тужилаца

Имуитет и неспојивост

Члан 161.

Врховни јавни тужилац, главни јавни тужилац и јавни тужилац не могу бити позвани на одговорност за мишљење дато или одлуку донету у вези са вршењем функције, изузев ако учине кривично дело кршење закона од стране судије или јавног тужиоца.

Врховни јавни тужилац, главни јавни тужилац и јавни тужилац не могу без одобрења Високог савета тужилаштва бити лишени слободе у поступку покренутом због кривичног дела учињеног у вези са вршењем своје функције.

Законом се уређује које су функције, послови или приватни интереси неспојиви са функцијом Врховног јавног тужиоца, главног јавног тужиоца и јавног тужиоца.

Имуитет

Члан 162.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца не могу бити позвани на одговорност за изражено мишљење у вршењу тужилачке функције, осим ако се ради о кривичном делу кршења закона од стране јавног тужиоца, односно заменика јавног тужиоца.

Јавни тужилац, односно заменик јавног тужиоца не може бити лишен слободе у поступку покренутом због кривичног дела учињеног у вршењу тужилачке функције, односно службе, без одобрења надлежног одбора Народне скупштине.

Нespoјивост тужилачке функције

Члан 163.

Забрањено је политичко деловање јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца.

Законом се уређује које су друге функције, послови или приватни интереси неспојиви са тужилачком функцијом.

Престанак функције јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца

Члан 161.

Јавном тужиоцу и заменику тужиоца престаје функција на њихов захтев, наступањем законом прописаних услова или разрешењем из законом прописаних разлога. Јавном тужиоцу функција престаје и ако не буде поново изабран, а заменику јавног тужиоца, ако не буде изабран на сталну функцију.

Одлуку о престанку функције јавног тужиоца, у складу са законом доноси Народна скупштина, при чему одлуку о разрешењу доноси на предлог Владе.

Одлуку о престанку функције заменика јавног тужиоца, у складу са законом, доноси Државно веће тужилаца.

Против одлуке о престанку функције јавни тужилац и заменик јавног тужиоца могу уложити жалбу Уставном суду.

Изјављена жалба искључује право на подношење уставне жалбе.

Поступак, основи и разлози за престанак функције јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца, уређују се законом.

Коментар ТС: Разлика између постојеће и нове уставне одредбе огледа се у томе што би јавни тужиоци уживали имунитет не само у вези са израженим мишљењем, већ и у вези са „одлуком донетом у вези са вршењем функције“, осим када почине тачно именовано кривично дело („кршење закона од стране судије или јавног тужиоца“). Ова промена није образложена.

Кад је реч о сукобу интереса, одредба није суштински промењена. У постојећем Уставу стоји изричита забрана политичког деловања јавних тужилаца, које у уставним амандманима нема. Ова промена није образложена.

АМАНДМАН XXIV – Надлежност Високог савета тужилаштва

Високи савет тужилаштва

Надлежност Високог савета тужилаштва

Члан 162.

Високи савет тужилаштва је самосталан државни орган који обезбеђује и јемчи самосталност јавног тужилаштва, Врховног јавног тужиоца, главних јавних тужилаца и јавних тужилаца.

Високи савет тужилаштва предлаже Народној скупштини избор и престанак функције Врховног јавног тужиоца, именује вршиоца функције Врховног јавног тужиоца, бира главне јавне тужиоце и јавне тужиоце и одлучује о престанку њихове функције, одлучује о другим питањима положаја Врховног јавног тужиоца, главних јавних тужилаца и јавних тужилаца и врши друге надлежности одређене Уставом и законом.

Положај, састав и избор Државног већа тужилаца

Члан 164.

Државно веће тужилаца је самосталан орган који обезбеђује и гарантује самосталност јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца у складу са Уставом.

Државно веће тужилаца има 11 чланова.

У састав Државног већа тужилаца улазе Републички јавни тужилац, министар надлежан за правосуђе и председник надлежног одбора Народне скупштине, као чланови по положају и осам изборних чланова које бира Народна скупштина, у складу са законом.

Изборне чланове чине шест јавних тужилаца или заменика јавних тужилаца са сталном функцијом, од којих је један са територије аутономних покрајина, и два угледна и истакнута правника са најмање 15 година искуства у струци, од којих је један адвокат, а други професор правног факултета.

Мандат чланова Државног већа тужилаца траје пет година, осим за чланове по положају.

Члан Државног већа тужилаца ужива имунитет као јавни тужилац.

Надлежност Државног већа тужилаца

Члан 165.

Државно веће тужилаца предлаже Народној скупштини кандидате за први избор за заменика јавног тужиоца, бира заменике јавних тужилаца за трајно обављање функције заменика јавног тужиоца, бира заменике јавних тужилаца који су на сталној функцији за заменике јавног тужиоца у другом јавном тужилаштву, одлучује у поступку за престанак функције заменика јавних тужилаца, на начин предвиђен Уставом и законом, врши и друге послове одређене законом.

Имунитет

Члан 162.

Јавни тужилац и заменик јавног тужиоца не могу бити позвани на одговорност за изражено мишљење у вршењу тужилачке функције, осим ако се ради о кривичном делу кршења закона од стране јавног тужиоца, односно заменика јавног тужиоца.

Јавни тужилац, односно заменик јавног тужиоца не може бити лишен слободе у поступку покренутом због кривичног дела учињеног у вршењу тужилачке функције, односно службе, без одобрења надлежног одбора Народне скупштине.

Коментар ТС: У овом члану су извршене измене које представљају усклађивање са другим променама у Уставу.

У погледу статуса и улоге ВСТ (ДВТ) одредба доноси прецизирање – да је реч о самосталном *државном* органу, и да је његова улога не само да јамчи самосталност тужилаца, већ и тужилаштва у целини.

АМАНДМАН XXV – Састав Високог савета тужилаштва

Састав Високог савета тужилаштва

Члан 163.

Високи савет тужилаштва чини 11 чланова: пет јавних тужилаца које бирају главни јавни тужиоци и јавни тужиоци, четири истакнута правника које бира Народна скупштина, Врховни јавни тужилац и министар надлежан за правосуђе.

Министар надлежан за правосуђе не гласа у поступку за утврђивање дисциплинске одговорности јавног тужиоца.

Избор чланова Високог савета тужилаштва из реда јавних тужилаца уређује се законом.

Приликом избора јавних тужилаца у Високи савет тужилаштва води се рачуна о најширој представљености јавних тужилаца.

Народна скупштина бира четири члана Високог савета тужилаштва међу истакнутим правницима са најмање десет година искуства у правној струци, од осам кандидата које предложи надлежни одбор Народне скупштине, после јавног конкурса, гласовима две трећине свих народних посланика, у складу са законом.

Ако Народна скупштина не изабере сва четири члана у року одређеном законом, преостале чланове после истека законом одређеног рока, између свих кандидата који испуњавају услове за избор, бира комисија коју чине председник Народне скупштине, председник Уставног суда, председник Врховног суда, Врховни јавни тужилац и Заштитник грађана, већином гласова.

Главни јавни тужилац не може бити биран у Високи савет тужилаштва.

Члан Високог савета тужилаштва којег је изабрала Народна скупштина мора бити достојан те функције.

Члан Високог савета тужилаштва којег је изабрала Народна скупштина не може бити члан политичке странке.

Остали услови за избор и неспојивост са функцијом члана Високог савета тужилаштва којег бира Народна скупштина уређују се законом.

Положај, састав и избор Државног већа тужилаца

Члан 164.

Државно веће тужилаца је самосталан орган који обезбеђује и гарантује самосталност јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца у складу са Уставом.

Државно веће тужилаца има 11 чланова.

У састав Државног већа тужилаца улазе Републички јавни тужилац, министар надлежан за правосуђе и председник надлежног одбора Народне скупштине, као чланови по положају и осам изборних чланова које бира Народна скупштина, у складу са законом.

Изборне чланове чине шест јавних тужилаца или заменика јавних тужилаца са сталном функцијом, од којих је један са територије аутономних покрајина, и два угледна и истакнута правника са најмање 15 година искуства у струци, од којих је један адвокат, а други професор правног факултета.

Мандат чланова Државног већа тужилаца траје пет година, осим за чланове по положају.

Члан Државног већа тужилаца ужива имунитет као јавни тужилац.

Нespoјивост тужилачке функције

Члан 163.

Забрањено је политичко деловање јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца.

Законом се уређује које су друге функције, послови или приватни интереси неспојиви са тужилачком функцијом.

Коментар ТС: У овом члану се врше значајне измене у односу на одредбе постојећег Устава. Када је реч о саставу овог тела, у њему се смањује број јавних тужилаца (са шест на пет), што је супротно циљевима уставне реформе. Два члана по положају ће остати иста као и до сада – Врховни јавни тужилац и министар правде, с тим да ће надлежности министра правде бити ограничене (не учествује у одлучивању по дисциплинским поступцима). Уместо председника скупштинског одбора за правосуђе и једног јавног тужиоца, предвиђено је да се у ово тело бирају два „истакнута правника“. За преостала два „истакнута правника“ промењен је начин избора – слично као и код ВСС, то су тренутно један адвокат и један професор правног факултета. Слично као и код ВСС, промењени су услови за избор и начин избора „истакнутих правника“, што је већ коментарисано у делу који се односи на ВСС.

АМАНДМАН XXVI – Мандат чланова ВСТ

Мандат чланова Високог савета тужилаштва и председник и потпредседник

Високог савета тужилаштва

Члан 164.

Члан Високог савета тужилаштва бира се на пет година.

Исто лице не може бити поново бирано у Високи савет тужилаштва.

Високи савет тужилаштва има председника и потпредседника. Председника Високог савета тужилаштва бира Високи савет тужилаштва међу члановима који су јавни тужиоци, а потпредседника међу члановима које бира Народна скупштина, на пет година.

Пре истека времена на које је изабран, члану Високог савета тужилаштва престаје мандат ако сам то затражи или ако буде осуђен за кривично дело на казну затвора од најмање шест месеци. Члану који је јавни тужилац престаје мандат и с престанком функције јавног тужиоца, а члану који није јавни тужилац – и ако трајно изгуби радну способност за вршење функције члана Високог савета тужилаштва.

Одлуку о престанку мандата члана Високог савета тужилаштва доноси Високи савет тужилаштва. Против одлуке дозвољена је жалба Уставном суду, која искључује право на уставну жалбу.

САДРЖИНСКИ ОВО ЈЕ НОВИ ЧЛАН

Положај, састав и избор Државног већа тужилаца

Државно веће тужилаца је самосталан орган који обезбеђује и гарантује самосталност јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца у складу са Уставом.

Државно веће тужилаца има 11 чланова.

У састав Државног већа тужилаца улазе Републички јавни тужилац, министар надлежан за правосуђе и председник надлежног одбора Народне скупштине, као чланови по положају и осам изборних чланова које бира Народна скупштина, у складу са законом.

Изборне чланове чине шест јавних тужилаца или заменика јавних тужилаца са сталном функцијом, од којих је један са територије аутономних покрајина, и два угледна и истакнута правника са најмање 15 година искуства у струци, од којих је један адвокат, а други професор правног факултета.

Мандат чланова Државног већа тужилаца траје пет година, осим за чланове по положају.

Члан Државног већа тужилаца ужива имунитет као јавни тужилац.

Коментар ТС: Одредбе које се односе на састав, избор и престанак мандата су сличне као и код ВСС.

Унапређењем у односу на постојеће стање се може сматрати то што председник ВСТ више неће бити по функцији Врховни јавни тужилац (то је тренутно прописано законом, не и самим Уставом), већ други јавни тужилац.

Када је реч о разлозима за разрешење, Устав, слично као и код ВСС, оставља мање могућности него постојећи закон. Наиме, члан ВСТ се разрешава у случају осуде на казну затвора од најмање шест месеци, док постојећи закон предвиђа могућност разрешења и у случајевима када члан овог тела не врши своју функцију у складу са Уставом и законом, ако буде осуђен на било коју безусловну казну затвора или осуђен за кривично дело које га чини недостојним вршења те функције.

АМАНДМАН XXVII – Правно средство против одлуке ВСТ

Правно средство против одлуке Високог савета тужилаштва

Члан 165.

Против одлуке Високог савета тужилаштва дозвољена је жалба Уставном суду, у случајевима прописаним Уставом и законом. Изјављена жалба Уставном суду искључује право на подношење уставне жалбе.

САДРЖИНСКИ ОВО ЈЕ НОВИ ЧЛАН

Надлежност Државног већа тужилаца

Члан 165.

Државно веће тужилаца предлаже Народној скупштини кандидате за први избор за заменика јавног тужиоца, бира заменике јавних тужилаца за трајно обављање функције заменика јавног тужиоца, бира заменике јавних тужилаца који су на сталној функцији за заменике јавног тужиоца у другом јавном тужилаштву, одлучује у поступку за престанак функције заменика јавних тужилаца, на начин предвиђен Уставом и законом, врши и друге послове одређене законом.

Коментар ТС: Овај члан представља усаглашавање са другим уставним амандманима.

АМАНДМАН XXVIII**Имунитет Високог савета тужилаштва****Члан 165а**

Чланови Високог савета тужилаштва не могу бити позвани на одговорност за мишљење дато у вези са вршењем функције члана Високог савета тужилаштва и за гласање приликом доношења одлука Високог савета тужилаштва.

Чланови Високог савета тужилаштва не могу без одобрења Високог савета тужилаштва бити лишени слободе у поступку покренутом због кривичног дела које су учинили као чланови Високог савета тужилаштва.

Положај, састав и избор Државног већа тужилаца

Члан 164.

Државно веће тужилаца је самосталан орган који обезбеђује и гарантује самосталност јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца у складу са Уставом.

Државно веће тужилаца има 11 чланова.

У састав Државног већа тужилаца улазе Републички јавни тужилац, министар надлежан за правосуђе и председник надлежног одбора Народне скупштине, као чланови по положају и осам изборних чланова које бира Народна скупштина, у складу са законом.

Изборне чланове чине шест јавних тужилаца или заменика јавних тужилаца са сталном функцијом, од којих је један са територије аутономних покрајина, и два угледна и истакнута правника са најмање 15 година искуства у струци, од којих је један адвокат, а други професор правног факултета.

Мандат чланова Државног већа тужилаца траје пет година, осим за чланове по положају.

Члан Државног већа тужилаца ужива имунитет као јавни тужилац.

Коментар ТС: Актуелни члан Устава предвиђа да члан ВСТ (ДВТ) ужива имунитет као јавни тужилац. У важећем закону је искључена одговорност за изражено мишљење и гласање приликом доношења одлука у овом телу. Сада се Уставом предвиђа проширење имунитета на било које мишљење дато у вези са вршењем функције члана ВСТ (не само за одлучивање).

У вези са имунитетом, видети такође осврт на сличне одредбе када је реч о ВСС.

АМАНДМАН XXIX – Избор и именовање судија Уставног суда

Састав Уставног суда. Избор и именовање судија Уставног суда

Члан 172.

Уставни суд чини 15 судија који се бирају и именују на девет година. Пет судија Уставног суда бира Народна скупштина, пет именује председник Републике, а пет општа седница Врховног суда.

~~Пет судија Уставног суда бира Народна скупштина, пет именује председник Републике, а пет општа седница Врховног касационог суда Србије.~~

Народна скупштина бира пет судија Уставног суда између десет кандидата које предложи председник Републике, председник Републике именује пет судија Уставног суда између десет кандидата које предложи Народна скупштина, а општа седница Врховног суда именује пет судија између десет кандидата које на заједничкој седници предложе Високи савет судства и Високи савет тужилаштва.

~~Народна скупштина бира пет судија Уставног суда између 10 кандидата које предложи председник Републике, председник Републике именује пет судија Уставног суда између 10 кандидата које предложи Народна скупштина, а општа седница Врховног касационог суда именује пет судија између 10 кандидата које на заједничкој седници предложе Високи савет судства и Државно веће тужилаца.~~

Са сваке од предложених листа кандидата један од изабраних кандидата мора бити са територије аутономних покрајина.

Судија Уставног суда се бира и именује међу истакнутим правницима са најмање 40 година живота и 15 година искуства у правној струци.

Једно лице може бити бирано или именовано за судију Уставног суда највише два пута.

Судије Уставног суда из свог састава бирају председника на период од три године, тајним гласањем.

Коментар ТС: У овом члану се врши усклађивање са другим предложеним уставним амандманима.